

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
prednesené 12. mája 2016¹

Vec C-555/14

**IOS Finance EFC SA
proti
Servicio Murciano de Salud**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Juzgado Contencioso-Administrativo No 6, Murcia (Správny súd č. 6, Murcia, Španielsko)]

„Smernice 2000/35/ES a 2011/7/EÚ — Oneskorené platby v obchodných transakciách —
Transakcie medzi podnikmi a orgánmi verejnej moci — Nevýhodné zmluvné podmienky
a obchodné praktiky“

1. Smernica o oneskorených platbách² požaduje od členských štátov zabezpečiť, aby zmluvná podmienka alebo obchodná praktika týkajúca sa dátumu alebo lehoty splatnosti, sadzby úroku z omeškania alebo náhrady nákladov na vymáhanie bola buď nevymáhateľná, alebo mala za následok vznik nároku na náhradu škody, ak je značne nevýhodná pre veriteľa. Na tento účel patrí medzi značne nevýhodné zmluvné podmienky a obchodné praktiky vylúčenie úroku z omeškania alebo náhrady nákladov na vymáhanie. Členské štáty musia tiež zabezpečiť, aby v obchodných transakciách, kde je dlžník orgánom verejnej moci, mal veriteľ nárok na zákonný úrok z omeškania bez potreby upozornenia.
2. Real Decreto-ley 8/2013, de 28 de junio, de medidas urgentes contra la morosidad de las administraciones públicas y de apoyo a entidades locales con problemas financieros (kráľovský zákonný dekrét č. 8/2013 z 28. júna 2013 o naliehavých opatreniach proti oneskoreným platbám orgánov verejnej správy a o podpore miestnych samosprávnych celkov s finančnými problémami, ďalej len „zákon č. 8/2013“) stanovoval v Španielsku mimoriadny mechanizmus financovania, na základe ktorého sa mohli podniky s pohľadávkami voči orgánom verejnej správy, ktoré ich neboli schopné splácať, dohodnúť o vzdaní sa práva na úroky, náhradu trov konania a nákladov na vymáhanie výmenou za okamžité zaplatenie istiny. Cieľom bolo zrušiť záväzok na zaplatenie celého dlhu a ukončiť prípadné prebiehajúce súdne konania.
3. Viaceré nesplatené pohľadávky dodávateľov voči určitému regionálnemu zdravotníckemu orgánu v Španielsku získala faktoringová spoločnosť, ktorá ich uplatnila na španielskych súdoch spolu s úrokmi a nákladmi na vymáhanie. Zapojila sa následne do mimoriadneho mechanizmu financovania a vymohla (takmer) celú sumu istiny pohľadávky. Podala však žalobu, ktorou napadla vylúčenie úrokov a nákladov na vymáhanie, ktoré považovala za odporujúce smernici o oneskorených platbách.

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — V súčasnosti smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/7/EÚ zo 16. februára 2011 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (Ú. v. EÚ L 48, 2011, s. 1), ktorá je prepracovanou a zmenenou a doplnenou verziou smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/35/ES z 29. júna 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (Ú. v. ES L 200, 2000, s. 35; Mím. vyd. 17/001, s. 226).

4. S cieľom zistiť, či je toto tvrdenie platné, Juzgado Contencioso-Administrativo No 6, Murcia (Správny súd č. 6, Murcia), podal návrh na začatie prejudiciálneho konania o výklade tejto smernice. Ďalšou otázkou, vznesenou Komisiou, je, či sa na pohľadávky vo veci samej z časového hľadiska uplatní súčasná verzia smernice o oneskorených platbách (smernica 2011/7) alebo jej predchodkyňa (smernica 2000/35).

Právny stav

Smernica 2000/35

5. Smernica 2000/35 sa vzťahovala na „všetky platby uskutočnené ako odplata za obchodné transakcie“ (článok 1), konkrétne na „transakcie medzi podnikmi, alebo medzi podnikmi a orgánmi verejnej správy, ktoré vedú k dodávke tovaru alebo k poskytnutiu služieb za odplatu“ (článok 2 ods. 1).

6. Článok 3 okrem iného stanovoval:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby:

a) úrok podľa písm. d) sa stal splatným dňom nasledujúcim po termíne alebo po uplynutí lehoty na zaplatenie určených v zmluve,

b) v prípade, že termín alebo lehota na zaplatenie v zmluve nie sú stanovené, sa úrok stal splatným automaticky bez potreby upozornenia:

i) 30 dní po obdržaní faktúry alebo rovnocennej výzvy na zaplatenie dlžníkom, alebo

...

c) veriteľ mal nárok na úrok z omeškania, ak:

i) splnil svoje zmluvné a zo zákona mu vyplývajúce záväzky, a

ii) neobdržal dlžnú čiastku načas, s výnimkou prípadov, keď dlžník nie je za omeškanie zodpovedný,

d) výška úroku z omeškania (zákonná sadzba), ktorú je dlžník povinný zaplatiť, sa rovnala hodnote úrokovej sadzby uplatňovanej Európskou centrálnou bankou na jej poslednú hlavnú refinancujúcu operáciu vykonanú pred prvým kalendárnym dňom príslušného polroka (referenčná sadzba) zvýšenej minimálne o sedem percentuálnych bodov (marža), pokiaľ nie je v zmluve určené inak. ...

e) okrem prípadov, keď dlžník nie je zodpovedný za omeškanie, veriteľ je oprávnený od dlžníka požadovať primeranú náhradu všetkých svojich opodstatnených nákladov na vymáhanie vzniknutých v dôsledku dlžníkovho omeškania. Tieto náklady na vymáhanie musia zodpovedať princípom transparentnosti a proporcionality, pokiaľ ide o daný dlh. Členské štáty môžu pri rešpektovaní vyššie uvedených princípov stanoviť maximálnu hodnotu nákladov na vymáhanie pre rôzne výšky dlhu.

...

3. Členské štáty zabezpečia, aby dohoda o dni splatnosti alebo o následkoch omeškania, ktorá nie je v súlade s ustanoveniami odsekov 1 písm. b) až d) a 2, nebola vykonateľná, alebo mala za následok nárok na náhradu škody, ak pri zvážení všetkých okolností prípadu vrátane dobrých obchodných zvyklostí a povahy tovaru, je zjavne nevýhodná pre veriteľa. Pri určovaní, či je dohoda zjavne nevýhodná pre veriteľa, sa okrem iného prihliadne na to, či dlžník má nejaký objektívny dôvod odchyliť sa od ustanovení odsekov 1 písm. b) až d) a 2. Ak sa určí, že takáto dohoda je zjavne nevýhodná, použijú sa podmienky ustanovené v právnych predpisoch, ak vnútroštátny súd neurčí iné spravodlivé podmienky.

4. V záujme veriteľov a súťažiteľov členské štáty zabezpečia, aby existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré zabránia pokračujúcemu uplatňovaniu značne nevýhodných podmienok v zmysle odseku 3.

...“

7. Článok 6 požadoval, aby členské štáty prebrali smernicu do 8. augusta 2002, ale umožňoval im, aby zachovali alebo uviedli do účinnosti ustanovenia, ktoré sú pre veriteľov výhodnejšie ako ustanovenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou a najmä vylúčili zmluvy uzatvorené pred 8. augustom 2002.

Smernica 2011/7

8. Článok 1 stanovuje:

„1. Cieľom tejto smernice je boj proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách s cieľom zabezpečiť riadne fungovanie vnútorného trhu a tým podporiť konkurencieschopnosť podnikov a najmä MSP.

2. Táto smernica sa vzťahuje na všetky platby uskutočnené ako odplata za obchodné transakcie.

3. Členské štáty môžu vylúčiť dlhy, ktoré sú predmetom insolvenčného konania začatého proti dlžníkovi vrátane konania zameraného na reštrukturalizáciu dlhov.“

9. Článok 2 ods. 1 definuje „obchodné transakcie“ rovnakým spôsobom, ako ich definuje článok 2 ods. 1 smernice 2000/35.

10. Článok 4 pokrýva transakcie medzi podnikmi a orgánmi verejnej moci. Odsek 1 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby v obchodných transakciách, kde je dlžník orgánom verejnej moci, mal veriteľ po uplynutí lehoty stanovenej v odsekoch 3, 4 alebo 6 nárok na zákonný úrok z omeškania bez potreby upozornenia, ak sú splnené tieto podmienky:

a) veriteľ splnil svoje zmluvné a zákonné povinnosti a

b) veriteľ nedostal splatnú sumu včas, s výnimkou prípadu, keď dlžník nie je zodpovedný za omeškanie.“

11. Článok 4 ods. 3, 4 a 6 stanovuje lehotu splatnosti 30 alebo za niektorých okolností až do 60 dní.

12. Článok 6 znie takto:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade, že sa úrok z omeškania stane splatným v rámci obchodných transakcií v súlade s článkom 3 alebo 4, bol veriteľ oprávnený získať od dlžníka minimálne paušálnu sumu vo výške 40 EUR.

2. Členské štáty zabezpečia, aby paušálna suma uvedená v odseku 1 bola splatná bez potreby upozornenia a bola náhradou za vlastné náklady veriteľa na vymáhanie.

3. Veriteľ je oprávnený od dlžníka požadovať okrem paušálnej sumy uvedenej v odseku 1 primeranú náhradu všetkých nákladov na vymáhanie presahujúcich túto paušálnu sumu a vzniknutých v dôsledku dlžníkovho omeškania s platbou. Tieto náklady by mohli zahŕňať náklady vzniknuté okrem iného v dôsledku využitia služieb právnikov alebo spoločnosti na vymáhanie dlhov.“

13. Článok 7 okrem iného stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby zmluvná podmienka alebo obchodná praktika týkajúca sa dátumu alebo lehoty splatnosti, sadzby úroku z omeškania alebo náhrady nákladov na vymáhanie bola buď nevymáhateľná, alebo mala za následok vznik nároku na náhradu škody, ak je značne nevýhodná pre veriteľa. Pri určovaní, či je zmluvná podmienka alebo obchodná praktika značne nevýhodná pre veriteľa v zmysle prvého pododseku, sa zväžia všetky okolnosti prípadu vrátane:

- a) akéhokoľvek hrubého odchýlenia sa od dobrých obchodných zvyklostí v rozpore s dobrou vierou a poctivým obchodovaním;
- b) povahy tovaru alebo služby a
- c) toho, či dlžník má nejaký objektívny dôvod odchýliť sa od zákonnej sadzby úroku z omeškania [alebo] od lehoty splatnosti...

2. Na účely odseku 1 sa zmluvná podmienka alebo obchodná praktika, ktorá vylučuje úrok z omeškania, považuje za značne nevýhodnú.

3. Na účel odseku 1 sa zmluvná podmienka alebo obchodná praktika, ktorá vylučuje náhradu nákladov na vymáhanie stanovenú v článku 6, považuje za značne nevýhodnú, ak sa nepreukáže opak.

...“

14. Článok 12 okrem iného stanovuje:

„1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s článkami 1 až 8 a 10 do 16. marca 2013. ...

...

3. Členské štáty môžu zachovať alebo uviesť do účinnosti ustanovenia, ktoré sú pre veriteľov výhodnejšie ako ustanovenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou.

4. Pri transpozícii tejto smernice sa členské štáty rozhodnú, či vylúčia zmluvy uzatvorené pred 16. marcom 2013.“

15. Článok 13 okrem iného stanovuje:

„Smernica 2000/35/ES sa zrušuje s účinnosťou od 16. marca 2013 bez toho, aby boli dotknuté povinnosti členských štátov týkajúce sa lehoty na jej transpozíciu do vnútroštátneho práva a jej uplatňovanie. Naďalej sa však uplatňuje na zmluvy uzavreté pred dátumom, pred ktorým sa táto smernica neuplatňuje podľa článku 12 ods. 4.

...“

Španielske právo

16. Smernicu 2000/35 prebral do španielskeho práva Ley 3/2004, de 29 de diciembre, por la que se establecen medidas de lucha contra la morosidad en las operaciones comerciales (zákon č. 3/2004 z 29. decembra 2004 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách, ďalej len „zákon č. 3/2004“). Tento zákon sa vzťahoval na zmluvy uzatvorené po 8. auguste 2002.

17. Smernicu 2011/7 prebral Real Decreto-ley 4/2013, de 22 de febrero, de medidas de apoyo al emprendedor y de estímulo del crecimiento y de la creación de empleo (kráľovský zákonný dekrét č. 4/2013 z 22. februára 2013 o opatreniach na podporu podnikania a stimuláciu rastu a o tvorbe pracovných miest, ďalej len „zákon č. 4/2013“)³, ktorého článok 33 novelizoval zákon č. 3/2004. Článok 9 ods. 1 zákona č. 3/2004 teraz znie okrem iného takto:

„Zmluvné podmienky dohodnuté medzi zmluvnými stranami týkajúce sa termínu splatnosti alebo následkov omeškania, ktoré sa odchyľujú, pokiaľ ide o lehotu splatnosti a zákonnú sadzbu úroku..., ako aj zmluvné podmienky, ktoré sú v rozpore s požiadavkami týkajúcimi sa vymáhania úrokov z omeškania podľa článku 6, ak sú značne nevýhodné pre veriteľa, sú neplatné s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, vrátane povahy výrobku alebo služby, poskytnutia dodatočných záruk zo strany dlžníka a obchodných zvyklostí. Predpokladá sa, že zmluvná podmienka, ktorá vylučuje náhradu nákladov na vymáhanie..., je nevýhodná.

...

Pri rozhodovaní o tom, či je zmluvná podmienka alebo obchodná praktika nevýhodná pre veriteľa, sa okrem iného vezme do úvahy, či má dlžník nejaký objektívny dôvod odchyliť sa od lehoty splatnosti... a od zákonnej sadzby úroku z omeškania..., a tiež sa vezme do úvahy povaha tovaru alebo služby a to, či došlo k hrubému odchyleniu sa od dobrých obchodných zvyklostí v rozpore s dobrou vierou a poctivým obchodovaním.

Pri rozhodovaní o tom, či je zmluvná podmienka alebo obchodná praktika nevýhodná, sa tiež – s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu – vezme do úvahy, či [táto podmienka alebo obchodná praktika] slúži hlavne na zabezpečenie dodatočnej likvidity pre dlžníka na úkor veriteľa, alebo či objednávateľ ukladá svojim dodávateľom a subdodávateľom platobné podmienky, ktoré nie sú opodstatnené na základe podmienok stanovených pre objednávateľa alebo z iných objektívnych dôvodov.“⁴

3 — Toto je prinajmenšom to, čo sa uvádza v rozhodnutí vnútroštátneho súdu. Španielska vláda vo svojich písomných pripomienkach uvádza, že k prebratiu došlo prostredníctvom Ley 11/2013, de 26 de julio, de medidas de apoyo al emprendedor y de estímulo del crecimiento y de la creación de empleo (zákon č. 11/2013 z 26. júna 2013 o opatreniach na podporu podnikov a stimuláciu rastu a o tvorbe pracovných miest). Nevyjadrujem sa k tomu, čo je správne.

4 — V rozhodnutí vnútroštátneho súdu sa uvádza, že tento odsek bol následne novelizovaný prostredníctvom Ley 17/2014, de 30 de septiembre, por la que se adoptan medidas urgentes en materia de refinanciación y reestructuración de deuda empresarial (zákon č. 17/2014 z 30. septembra 2014, ktorým sa prijímajú naliehavé opatrenia v oblasti refinancovania a reštrukturalizácie dlhu podnikateľov). Nevysvetľuje sa v ňom však, akým spôsobom došlo k novelizácii.

18. Pokiaľ ide o zmluvy uzavreté pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 4/2013, v treťom prechodnom ustanovení tohto zákona sa uvádza:

„Ustanovenia [zákona č. 3/2004] sa – so zmenami a doplneniami zavedenými v tomto kráľovskom zákonnom dekréte – naďalej vzťahujú na plnenie všetkých zmlúv po uplynutí jedného roka od nadobudnutia jeho účinnosti, aj keby tieto zmluvy boli uzavreté skôr.“

19. Zákon č. 8/2013⁵ stanovoval tretiu a poslednú fázu mimoriadneho mechanizmu financovania na úhradu platieb dodávateľom – ktorého vytvorenie a ďalšie trvanie upravovali dva skoršie zákony – Autonómnej oblasti Murcijského regiónu (Comunidad Autónoma de la Región de Murcia). Prostredníctvom tohto mechanizmu sa dodávateľa výmenou za okamžité zaplatenie istiny dlhu vzdali časti nároku, ktorý vyplýva z omeškania správneho orgánu.⁶

20. Vnútroštátny súd uvádza, že cieľom tohto zákona bola úprava momentálnych, mimoriadnych a naliehavých opatrení, ktoré pomôžu obmedziť a vylúčiť oneskorené platby orgánov verejnej správy ako kroku, ktorý predchádza uplatneniu štrukturálnych opatrení, na účely splnenia cieľov rozpočtovej stability a finančnej udržateľnosti.

21. Článok 6 tohto zákona mal názov „Účinky zaplatenia neuhradených záväzkov“ a stanovoval:

„Zaplatenie dodávateľovi má za následok zánik dlhu autonómnej oblasti alebo prípadne miestneho samosprávneho celku voči dodávateľovi, pokiaľ ide o istinu, úroky, trovy konania a akékoľvek iné ďalšie výdavky.“

Skutkový stav, konanie a prejudiciálne otázky

22. Medzi rokmi 2008 a 2013 viacerí dodávateľa v sektore zdravotníctva dodávali tovar a poskytovali služby zdravotníckym zariadeniam, ktoré sú súčasťou Servicio Murciano de Salud (Úrad Murcijského regiónu pre zdravotnú starostlivosť, ďalej len „úrad pre zdravotnú starostlivosť“) a ktoré nezaplatili príslušné faktúry do dňa splatnosti.

23. IOS Finance EFC SA odkúpila od týchto dodávateľov určité účtovné pohľadávky vyplývajúce z neuhradených faktúr.⁷ V septembri 2013 požiadala úrad pre zdravotnú starostlivosť o zaplatenie 2 780 463,37 eura, ktoré predstavujú sumu neuhradených faktúr, ku ktorým získala práva na vymáhanie pohľadávok; 165 164,24 eura, ktoré predstavujú úroky z omeškania, ktoré sa stali splatnými na základe neuhradených faktúr k 2. septembru 2013, bez toho, aby boli dotknuté úroky, ktoré sa stanú splatnými v budúcnosti, a 14 256,35 eura, ktoré predstavujú náhradu nákladov na vymáhanie. Úrad pre zdravotnú starostlivosť nezaplatil.

24. V decembri 2013 IOS Finance oznámila, že podá správnu žalobu proti konkludentnému zamietavému rozhodnutiu týkajúcemu sa platobnej výzvy. Neskôr sa však zapojila do mimoriadneho mechanizmu financovania platieb pre dodávateľov Autonómnej oblasti Murcijského regiónu v druhej časti tretej fáze tohto mechanizmu upravenej v zákone č. 8/2013 s účinkami stanovenými v tomto predpise. Z požadovanej istiny tak IOS Finance získala prostredníctvom uvedeného mechanizmu 2 765 621,79 eura. Nezískala však úroky z omeškania ani náhradu nákladov na vymáhanie.

5 — Citovaný v bode 2 vyššie.

6 — Na pojednávaní bolo naznačené, že zapojenie do tohto mechanizmu už nie je možné, pričom posledným dňom na prihlásenie bol 31. december 2013.

7 — Hoci v rozhodnutí vnútroštátneho súdu sa neuvádza deň alebo dni postúpenia pohľadávok, právny zástupca spoločnosti IOS Finance v odpovedi na otázku na pojednávaní uviedol, že spoločnosť nadobudla tieto pohľadávky predtým, ako bol zavedený plán refinancovania podľa zákona č. 8/2013.

25. V máji 2014 podala IOS Finance na Juzgado Contencioso-Administrativo No 6, Murcia (Správny súd č. 6, Murcia) žalobu o zaplatenie 272 771,03 eura, ktoré predstavujú úroky z omeškania, a 14 256,35 eura, ktoré predstavujú náhradu nákladov na vymáhanie.

26. Tvrdí, že a) práva na úroky z omeškania a náhradu nákladov na vymáhanie sa nemožno vzdať a že toto právo vzniká zo zákona uplynutím lehoty splatnosti, ak správny orgán nezaplatí dlžnú istinu; b) zákon č. 8/2013 odporuje právu Únie v rozsahu, v akom stanovuje, že zaplatenie istiny má za následok zánik úrokov, trov konania a akýchkoľvek iných ďalších výdavkov; a c) smernica o oneskorených platbách je priamo uplatniteľná v rozsahu, v akom určuje, že zmluvné podmienky alebo obchodné praktiky, ktoré vylučujú úrok z omeškania a náhradu nákladov na vymáhanie, sú značne nevýhodné.

27. Úrad pre zdravotnú starostlivosť tvrdí, že zapojenie do mimoriadneho mechanizmu programu platieb dodávateľom je dobrovoľné a že k vzdaniu sa práva na úroky z omeškania a náhradu nákladov na vymáhanie nedochádza pred vznikom dlhu, ale až po tom, čo dlh vznikol a nebol splnený.

28. Vnútroštátny súd si nie je istý výkladom príslušného práva Únie a zlučiteľnosťou tohto práva s uplatňovaným španielskym právom. Kládne preto Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa s prihliadnutím na článok 4 ods. 1, článok 6 a článok 7 ods. 2 a 3 [smernice 2011/7]:

– článok 7 ods. 2 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že členský štát nemôže podmieniť vymożenie istiny dlhu vzdaním sa práva na úroky z omeškania,

– článok 7 ods. 3 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že členský štát nemôže podmieniť vymożenie istiny dlhu vzdaním sa práva na náhradu nákladov na vymáhanie?

V prípade kladnej odpovede na tieto dve otázky, môže sa dlžník v prípade, ak je verejným obstarávateľom, dovoliavať autonómie vôle zmluvných strán, aby sa vyhol svojej povinnosti zaplatiť úroky z omeškania a náhradu nákladov na vymáhanie?“

29. IOS Finance, španielska a nemecká vláda, ako aj Európska komisia predložili písomné pripomienky. Na pojednávaní 2. marca 2016 predniesla ústne pripomienky IOS Finance, španielska vláda a Komisia.

Posúdenie

Predbežná poznámka

30. Hoci sa zdá, že otázky vnútroštátneho súdu sú založené na predpoklade, že právnou úpravou uplatniteľnou z hľadiska časovej pôsobnosti na skutkový stav vo veci samej je smernica 2011/7, Komisia vo svojich písomných pripomienkach poznamenáva, že situácia nemusí byť taká jednoznačná.

31. Podotýka, že článok 12 ods. 4 smernice 2011/7 umožňuje členským štátom, aby pri preberaní tejto smernice z jej pôsobnosti vylúčili zmluvy uzatvorené pred 16. marcom 2013. Ďalej poukazuje na prechodné ustanovenia stanovené zákonom č. 4/2013, ktorý uvádza, že „plnenie“ všetkých zmlúv „po uplynutí jedného roka od nadobudnutia jeho účinnosti, aj keby tieto zmluvy boli uzavreté skôr“ malo naďalej podliehať ustanoveniam zákona č. 3/2004. Z toho vyvodzuje, že španielsky normotvorca sa rozhodol z rozsahu pôsobnosti smernice 2011/7 vylúčiť zmluvy uzatvorené pred dňom nadobudnutia účinnosti zákona č. 4/2013, a to pred 24. februárom 2014. Tieto zmluvy preto aj naďalej podliehajú smernici 2000/35.

32. Nevyjadrujem sa k významu dotknutého prechodného ustanovenia ani na jeho použitie na zmluvy, ktoré sú predmetom veci samej. Ide o záležitosť, ktorá patrí výhradne do právomoci vnútroštátneho súdu. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora však platí, že okolnosť, že vnútroštátny súd po formálnej stránke položil prejudiciálnu otázku s odkazom na určité ustanovenia práva Únie, nebráni tomu, aby Súdny dvor poskytol tomuto súdu všetky prvky výkladu, ktoré môžu byť užitočné na rozhodnutie veci, ktorú prejednáva, či už na ne v texte svojich otázok odkázal, alebo nie. V tejto súvislosti prináleží Súdnemu dvoru získať zo všetkých informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia jeho návrhu na začatie prejudiciálneho konania, prvky práva Únie, ktoré si vyžadujú výklad so zreteľom na predmet sporu.⁸

33. Za týchto okolností posúdím otázky vnútroštátneho súdu z hľadiska smernice 2000/35 a následne aj z hľadiska smernice 2011/7.

O prvej a druhej otázke

34. Svojou prvou a druhou otázkou, ktoré posúdím spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má právna úprava Únie upravujúca oneskorené platby obchodných dlhov vykladať tak, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá a) poskytuje veriteľovi právo zapojiť sa do programu, ktorý umožňuje „urýchlené“ zaplatenie istiny dlžnej podľa zmluvy, ak veriteľ plnil svoje zmluvné záväzky, pod podmienkou, že sa vzdá nároku na zaplatenie úrokov z omeškania a na náhradu nákladov na vymáhanie, pričom b) umožňuje veriteľovi odmietnuť zapojiť sa do tohto programu, v dôsledku čoho zostane jeho nárok na úroky aj na náhradu zachovaný, hoci je pravdepodobné, že bude musieť podstatne dlhšie čakať na prijatie platby. Vnútroštátny súd svoje otázky položil s osobitným zreteľom na ustanovenia, ktoré teraz predstavujú článok 7 ods. 2 a 3 smernice 2011/7 upravujúce značne nevýhodné zmluvné podmienky alebo obchodné praktiky.

Smernica 2000/35

35. Smernica 2000/35 bola prijatá s cieľom bojovať proti skutočnosti, že „podniky... sú v dôsledku príliš dlhých platobných dôb a oneskorených platieb výrazne správne a finančne zaťažované“.⁹ Odôvodnenie 12 uvádzalo, že „cieľ, ktorý sleduje boj proti oneskoreným platbám na vnútornom trhu, sa nedá uspokojivo dosiahnuť, ak členské štáty konajú individuálne, a je preto lepšie dosiahnuteľný na úrovni spoločenstva. Táto smernica neprekračuje rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie tohto cieľa. Preto je táto smernica v celom rozsahu v súlade s požiadavkami princípov subsidiarity a proporcionality tak, ako sú stanovené v článku 5 zmluvy“. Podľa odôvodnenia 16 „oneskorená platba predstavuje porušenie zmluvy, ktoré sa v dôsledku nízkych sadziieb úrokov z oneskorenia, resp. zdĺhavých konaní o náhradu škody vo väčšine členských štátov stáva finančne atraktívnym pre dlžníkov“. Odôvodnenie 19 ďalej uvádzalo, že „táto smernica by mala zakázať zneužívanie zmluvnej slobody na úkor veriteľov“.

36. Hneď na začiatku je dôležité uviesť, že pôsobnosť smernice 2000/35 bola obmedzená. Vo svojom rozsudku Caffaro Súdny dvor rozhodol, že smernicu treba vykladať s ohľadom na cieľ sledovaný touto smernicou a na systém, ktorý vytvára.¹⁰ Ďalej uviedol, že smernica „má za cieľ len v čo najväčšej možnej miere harmonizovať pravidlá a platobné postupy v členských štátoch s cieľom bojovať proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách“ a že „harmonizuje len niektoré osobitné pravidlá zamerané na boj proti týmto omeškaniam, a to úroky v prípade oneskorenej platby..., výhradu vlastníctva... a postupy vymáhania nesporných pohľadávok“¹¹. Generálna advokátka Trstenjak vo

8 — Pozri okrem iného rozsudok zo 17. novembra 2015, Regio Post (C-115/14, EU:C:2015:760, bod 46).

9 — Odôvodnenie 7.

10 — Rozsudok z 11. septembra 2008, Caffaro (C-265/07, EU:C:2008:496, bod 14).

11 — Rozsudok z 11. septembra 2008, Caffaro (C-265/07, EU:C:2008:496, body 15 a 16).

svojich návrhoch v tejto veci konštatovala, že smernica predstavovala iba „minimálnu harmonizáciu“. ¹² Smernica by sa nemala, inými slovami, vykladať ako smerujúca k harmonizácii každého aspektu právnej úpravy členských štátov týkajúcej sa oneskorených platieb dlhov v obchodných transakciách. ¹³

37. V ďalšej časti preskúmam podrobnejšie harmonizáciu, ktorú sa smernica snažila dosiahnuť v kontexte prvých dvoch otázok.

38. Článok 3 ods. 1 smernice 2000/35 udelil veriteľom súbor práv s cieľom poskytnúť im ochranu proti oneskoreným platbám. Najmä stanovil dátum, od ktorého sa úrok mal stať splatným, ¹⁴ a výšku úroku, ktorú bol dlžník povinný zaplatiť za oneskorenú platbu. ¹⁵ Nárok na úrok mal vzniknúť len vtedy, keď veriteľ splnil svoje zmluvné a zo zákona mu vyplývajúce záväzky a nedostal dlžnú sumu načas, s výnimkou prípadov, keď dlžník nebol za omeškanie zodpovedný. ¹⁶ Smernica tiež udelila veriteľovi právo požadovať primeranú náhradu všetkých svojich opodstatnených nákladov na vymáhanie vzniknutých v dôsledku dlžníkovho omeškania (pokiaľ nebol zodpovedný za meškanie). ¹⁷ Tieto náklady mali zodpovedať princípom transparentnosti a proporcionality, pokiaľ ide o daný dlh, a členské štáty mali možnosť pri rešpektovaní vyššie uvedených princípov stanoviť maximálnu hodnotu nákladov na vymáhanie pre rôzne výšky dlhu. Článok 3 ods. 2 upravoval dátum vzniku nároku na úrok a jeho sadzbu v určitých prípadoch. ¹⁸

39. Práva uvedené článkom 3 ods. 1, pokiaľ ide o deň splatnosti a sadzbu úrokov, ktoré sa mali zaplatiť, sa uplatnili iba v rozsahu, v akom zmluva nestanovovala inak. Článok 3 ods. 3 vyplnil to, čo by inak bolo zjavnou medzerou v ochrane, tým, že zakotvil ustanovenia týkajúce sa zjavne nevýhodných zmluvných podmienok. Členské štáty mali zabezpečiť, aby dohoda o dni splatnosti alebo o následkoch omeškania, ktorá nebola v súlade s ustanoveniami článku 3 ods. 1 písm. b) až d) a článku 3 ods. 2, nebola vykonateľná, alebo mala za následok nárok na náhradu škody, ak bola pri zvážení všetkých okolností zjavne nevýhodná pre veriteľa. Pri určovaní, či dohoda patrila do tejto kategórie, sa malo prihliadať na to, či dlžník mal nejaký objektívny dôvod odchyliť sa od týchto ustanovení. Ak sa určilo, že takáto dohoda bola zjavne nevýhodná, použili sa ustanovenia článku 3 ods. 1 písm. b) až d) a článku 3 ods. 2 (definované ako „podmienky ustanovené v právnych predpisoch“), ak vnútroštátny súd neurčil iné spravodlivé podmienky. Pôsobnosť článku 3 ods. 3 sa nevzťahovala na opatrenia týkajúce sa nákladov na vymáhanie, stanovené v článku 3 ods. 1 písm. e). Ochrana poskytnutá týmto ustanovením však nepodliehala podmienkam zmluvy.

40. Článok 3 smernice 2000/35 teda udelil veriteľom súbor práv v súvislosti s oneskorenými platbami. ¹⁹ Ak a v rozsahu, v akom príslušná zmluva mlčala, sa podmienky, pokiaľ ide o deň splatnosti podľa zmluvy a sadzbu úrokov, ktoré sa mali zaplatiť, mali z právneho hľadiska považovať za implicitné. Pokiaľ príslušná zmluva tieto veci upravovala, ale neposkytovala ochranu podľa článku 3 ods. 1 písm. b) až d) a článku 3 ods. 2, existovalo riziko, že bude nevykonateľná alebo bude mať za následok vznik nároku na náhradu škody. Právo na náhradu, pokiaľ ide o oneskorené platby, malo byť postavené

12 — Návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Trstenjak vo veci Caffaro (C-265/07, EU:C:2008:250, bod 28).

13 — Pozri tiež rozsudky z 26. októbra 2006, Komisia/Taliano (C-302/05, EU:C:2006:683, bod 23), a z 3. apríla 2008, 01051 Telecom (C-306/06, EU:C:2008:187, bod 21), v ktorých Súdny dvor konštatoval, že smernica neharmonizovala všetky pravidlá týkajúce sa oneskorených platieb v obchodných transakciách, ale upravovala len niektoré osobitné pravidlá v tejto oblasti.

14 — Písmená a) a b).

15 — Písmeno d).

16 — Písmeno c).

17 — Písmeno e).

18 — Pozri ďalej, pokiaľ ide o článok 3 smernice 2000/35, rozsudok z 11. decembra 2008, Komisia/Španielsko (C-380/06, EU:C:2008:702, bod 17 a nasl.).

19 — Súdny dvor rozhodol, že povinnosť členských štátov, uložená článkom 3, zabezpečiť, aby sa úrok stal splatným v prípade oneskorenej platby, je bezpodmienečná a dostatočne presná na to, aby mala priamy účinok. Pozri rozsudok z 24. mája 2012, Amia (C-97/11, EU:C:2012:306, bod 37).

na vnútroštátnom práve. Zmluva uzavretá medzi veriteľom a dlžníkom sa v tomto rozsahu menila, ale len v rozsahu, v akom išlo o úroky z omeškania a náhradu za oneskorenú platbu. To predstavovalo (obmedzený) stupeň harmonizácie, ktorú sa smernica snažila dosiahnuť. Veriteľovi sa, inými slovami, poskytol celý rad výhod, o ktorých využití sa mohol rozhodnúť.

41. Dá sa povedať, že smernica 2000/35 bránila veriteľovi, ktorému sa tieto práva poskytli, aby sa rozhodol vzdať sa ich výmenou za včasnú platbu v situácii, v ktorej by sa tiež mohol, ak by chcel, namiesto toho rozhodnúť, že tak neurobí a že počká na platbu v plnej výške? Podľa môjho názoru nie.

42. Je síce pravda, že aby nastali účinky takéhoto vzdania sa, bolo by nutné uzavrieť zmluvu. Takáto zmluva by však bola zo svojej podstaty závislá od prvej zmluvy, ktorou sa samotný dlh vytvoril. Odchýlila by sa od práv poskytnutých veriteľovi prvou zmluvou tým, že by ich nahradila novým právom, teda právom na okamžité zaplatenie. Za predpokladu, že právo očakávať platbu v plnej výške je skutočné a nie iluzórne, nemôžem zastávať názor, že takéto dojednanie by sa mohlo kvalifikovať ako „zjavne nevýhodné“ pre veriteľa na účely článku 3 ods. 3 smernice 2000/35. Tomuto záveru by bránila samotná existencia možnosti výberu, ktorá sa poskytuje veriteľovi.

43. Uplatňujúc tieto úvahy na vec samu, mala by som niekoľko poznámok. Po prvé, ako na pojednávaní uviedol právny zástupca spoločnosti IOS Finance, Súdny dvor rozhodol, že hoci je pre podmienky, za ktorých sa zmluva uzatvára, typická zásada zmluvnej slobody, táto zásada môže byť obmedzená na základe uplatniteľného práva Únie.²⁰ Aby sa však táto úvaha uplatnila, právo Únie musí najprv zasiahnuť s cieľom obmedziť túto slobodu. Zatiaľ čo možno poznamenať, že cieľom smernice bolo, aby sa prostredníctvom ustanovenia článku 3 ods. 3 zaviedla určitá miera obmedzenia slobody strán pri uzatváraní zmluvy, pokiaľ ide o prípadné porušenie povinnosti dlžníka vykonať platbu v lehote splatnosti, podľa môjho názoru to tak nebolo v prípade situácie opísanej v bode 41 vyššie.

44. Po druhé mechanizmus financovania zavedený zákonom č. 8/2013 dal veriteľovi na výber. Mohol sa zapojiť do tohto mechanizmu a v takom prípade by platbu dostal, ak nie okamžite, aspoň v dohľadnom čase. Alternatívne sa mohol rozhodnúť, že situácia zostane nezmenená. Ak by tak urobil, mal by predpokladať, že na platbu bude čakať dlhšie (a možno aj podstatne dlhšie), ale zachoval by si nárok na úroky z omeškania a náhradu nákladov na vymáhanie. Na otázku položenú v tejto súvislosti zástupca španielskej vlády na pojednávaní uviedol, že všetci veritelia, ktorí sa rozhodli nezapojiť sa do tohto mechanizmu, už dostali v skutočnosti zaplatené v plnej výške. Hoci sa Komisia v odpovedi dôrazne snažila tvrdiť, že mechanizmus istým spôsobom nebol dobrovoľným a že veritelia v skutočnosti nemali na výber, takéto tvrdenie sa mi vzhľadom na vysvetlenie španielskej vlády javí ako neopodstatnené.²¹

45. Zdá sa mi totiž, že prvok voľby – a riziká s ním spojené – sú bežnou súčasťou obchodného života. Po zavedení mechanizmu financovania sa ponúkali dve alternatívy. Prvá (zapojenie sa do mechanizmu) poskytovala nižší stupeň rizika a nižší stupeň odmeny. Druhá (voľba pokračovať ako predtým) ponúkala väčšie riziko, ale tiež možnosť väčšej odmeny. Nemyslím si, že tento typ situácie bol situáciou, ktorej malo prijatie smernice zabrániť.

46. Po tretie podľa môjho názoru na celkovom výsledku nič nemení, že dlžník vo veci samej bol orgánom štátu, a nie súkromným podnikom. Je totiž pravda, že povinnosti členského štátu vyplývajúce zo smernice prekračujú rámec samotného prijatia opatrení vo vnútroštátnom práve, ktoré odrážajú hmotnoprávne pravidlá stanovené v smernici. Je tiež jeho povinnosťou tieto pravidlá uplatňovať

20 — Pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. mája 2010, Harms (C-434/08, EU:C:2010:285, bod 36 a citovanú judikatúru).

21 — Mala by som zdôrazniť, že keby bola situácia iná a keby sa veriteľovi nepredložila žiadna skutočná možnosť voľby v tejto veci, považovala by som také dojednanie za odporujúce požiadavkám smernice a na účely článku 3 ods. 3 za „zjavne nevýhodné“ pre veriteľa.

a presadzovať ich v praxi.²² Bude to platiť o to viac v prípade, keď je dlžníkom s povinnosťou štát alebo orgán štátu. Povinnosť uložená členskému štátu v tomto ohľade ale samozrejme neprekračuje hranice povinností uložených touto smernicou. Ako som uzavrela, keďže tieto povinnosti nešli tak ďaleko, aby zabránili dojednaniám týkajúcim sa platieb veriteľom, aké sú vo veci samej, zásady, ktoré som práve načrtla, nemôžu zasahovať s účinkom zaviesť povinnosť členského štátu dodržiavať požiadavku, ktorú smernica sama osebe nestanovuje.²³

47. Aby som tento bod vyjadrila inak, otázkou podľa môjho názoru je, či bolo konanie členského štátu vo veci samej oprávnené. Predpokladajme, že dlžníkom v záväzkovom vzťahu nie je štát alebo jeho orgán, ale súkromný podnik. Myslím si, že by nebolo zvlášť ťažké dospieť k záveru, že takýto podnik by mohol podľa smernice platne ponúknuť veriteľovi kompromisné dojednanie podobné tomu, ktoré bolo ponúknuté spoločnosti IOS Finance v rámci mechanizmu financovania, ktoré je predmetom prejednávanej veci. Mala by byť odpoveď odlišná, keby sme do tejto rovnice vložili namiesto toho členský štát alebo niektorý z jeho orgánov? Podľa môjho názoru by nemala byť.

48. Napokon, a taktiež na pojednávaní, odznela diskusia o vplyve skutočnosti, že veriteľ vo veci samej nebol pôvodným dodávateľom tovaru alebo poskytovateľom služby úradu pre zdravotnú starostlivosť, ale faktoringovou spoločnosťou. Má to, čo by som mohla nazvať podkladovými aktívami, vplyv na záver, ktorý som uviedla v bode 41 vyššie?

49. Myslím si, že nemá.

50. Faktoringové spoločnosti poskytujú služby pre podnikateľskú sféru. Robia tak tým, že kúpia účtovné pohľadávky podnikov, zvyčajne z odvetvia spracovateľského priemyslu, maloobchodu či služieb, so zľavou. Pri výpočte zľavy zohľadnia tieto spoločnosti všetky relevantné okolnosti vrátane pravdepodobného termínu zaplatenia a riziko nezaplatenia. Takýto úkon bude nevyhnutne zahŕňať určitý stupeň úsudku na strane spoločnosti. Jej schopnosť nastaviť zodpovedajúcu úroveň zľavy na základe tohto úsudku bude určovať jej úspech alebo neúspech na trhu. Výmenou za prijatie ponúkanej zľavy dotknutý podnik dostane okamžitú platbu (časti) svojej pohľadávky. Faktoringová spoločnosť si nechá postúpiť celú pohľadávku. V súlade so zásadou *assignatus utitur iure auctoris* bude pohľadávku po postúpení predstavovať práve pohľadávka – o nič vyššia, ale tiež o nič nižšia – ktorá bola pred postúpením evidovaná v účtovníctve podniku, ktorému bolo zaplatené. Skutočnosť, že vo veci samej dotknutá faktoringová spoločnosť, zdá sa, zaplatila podkladové dlhy pred zavedením spomenutého mechanizmu a v dôsledku toho dosiahla zisk, ktorý sa môže zdať neočakávaný, nemá podľa môjho názoru vplyv na základné otázky.

51. Z toho vyplýva, že smernicu 2000/35 a najmä jej článok 3 ods. 3 treba vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá a) poskytuje veriteľovi právo zapojiť sa do programu, ktorý umožňuje „urýchlené“ zaplatenie istiny dlžnej podľa zmluvy, ak veriteľ plnil svoje zmluvné záväzky, pod podmienkou, že sa vzdá nároku na zaplatenie úrokov z omeškania a na náhradu nákladov na vymáhanie, pričom b) umožňuje veriteľovi odmietnuť zapojiť sa do tohto programu, v dôsledku čoho zostane jeho nárok na úroky aj na náhradu zachovaný, hoci je pravdepodobné, že bude musieť podstatne dlhšie čakať na prijatie platby.

22 — Pozri v tomto zmysle okrem iného rozsudky z 10. apríla 1984, von Colson a Kamann (14/83, EU:C:1984:153, bod 23), a z 2. augusta 1993, Marshall (C-271/91, EU:C:1993:335, bod 24). Pozri tiež PRECHAL, S.: *Directives in EC Law*. Oxford: Oxford University Press, 2010, s. 51 a nasl.

23 — Pre úplnosť by som mala dodať, že zatiaľ čo rozhodnutie vnútroštátneho súdu uvádza, že platbu spoločnosti IOS Finance vykonal úrad pre zdravotnú starostlivosť, španielska vláda na pojednávaní naznačila, že v skutočnosti bola vykonaná štátom, s tým, že úradu pre zdravotnú starostlivosť sa uložila súběžná povinnosť týkajúca sa vrátenia platby v neskoršom termíne. Nemyslím si, že táto vec by mala mať vplyv na moju analýzu základných otázok.

Smernica 2011/7

52. Smernica 2011/7 prepracovala smernicu 2000/35 tým, že vychádzala z ochrany veriteľov, pokiaľ ide o oneskorené platby v obchodných transakciách, ktorú poskytovala jej predchodkyňa. Zdá sa, že panovala predstava, že smernica 2000/35 zlyhávala, alebo prinajmenšom nemala dostatočný úspech, čo sa týka jej cieľov v tomto zmysle.²⁴ Nižšie sú uvedené hlavné zmeny zavedené novou právnou úpravou.

53. Článok 1 ods. 3 umožňuje členským štátom vylúčiť dlhy, ktoré sú predmetom insolvenčného konania začatého proti dlžníkovi vrátane konania zameraného na reštrukturalizáciu dlhov. Keďže Súdny dvor bol na pojednávaní informovaný, že Španielsko doteraz neprijalo opatrenia na tento účel, nebudem sa touto záležitosťou ďalej zaoberať.

54. Články 3 a 4 smernice 2011/7 jednotlivo stanovujú, že veriteľ má nárok na úrok z omeškania, čím odrážajú článok 3 ods. 1 smernice 2000/35. Zavádzajú však rozlišovanie medzi transakciami medzi dvoma alebo viacerými podnikmi²⁵ (podľa článku 3) a transakciami medzi podnikmi a orgánmi verejnej moci (podľa článku 4).²⁶ Keďže posledné uvedené sa vo všeobecnosti považujú za majúce silnejšie zdroje príjmov a schopné získať financovanie za atraktívnejších podmienok ako podniky,²⁷ podliehajú spravidla prísnejším podmienkam. Pokiaľ ide o dátum alebo lehotu splatnosti, článok 3 stanovuje, že lehota splatnosti môže byť stanovená v zmluve, pod podmienkou, že nepresahuje 60 dní, pokiaľ nie je v zmluve výslovne dojednané inak, a za predpokladu, že to nie je značne nevýhodné pre veriteľa v zmysle článku 7.²⁸ Podľa článku 4 táto lehota vo väčšine prípadov nesmie prekročiť 30 dní. Úrokovou sadzbou platnou pre oneskorené platby podľa článku 3 musí byť sadzba dohodnutá medzi stranami, a to vždy s výhradou ustanovení týkajúcich sa nevýhodných zmluvných podmienok a obchodných praktík stanovených v článku 7.²⁹ Rovnocenná sadzba podľa článku 4 má v každom prípade trestajúci charakter a vypočíta sa odkazom na to, čo sa nazýva „referenčná sadzba“³⁰, plus najmenej osem percentuálnych bodov.

55. Článok 6 smernice poskytuje väčšiu istotu pre veriteľov, ktorí sa snažia získať náhradu nákladov na vymáhanie, ako náprotivok v článku 3 ods. 1 písm. e) smernice 2000/35. Konkrétne stanovuje, že členské štáty majú zabezpečiť, aby v prípade, že sa úrok z omeškania stane splatným v rámci obchodných transakcií v súlade s článkom 3 alebo 4, bol veriteľ oprávnený získať od dlžníka minimálne paušálnu sumu vo výške 40 eur.

56. Článok 7 smernice 2011/7 nahrádza článok 3 ods. 3 smernice 2000/35. Podľa článku 7 ods. 1 majú členské štáty zabezpečiť, aby zmluvná podmienka alebo obchodná praktika týkajúca sa dátumu alebo lehoty splatnosti, sadzby úroku z omeškania alebo náhrady nákladov na vymáhanie, ak je značne nevýhodná pre veriteľa, bola buď nevymáhateľná, alebo mala za následok vznik nároku na náhradu

24 — Pozri napríklad dôvodovú správu v návrhu Komisie smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (prepracované znenie) [KOM(2009) 126 v konečnom znení], ktorá uvádza, že „existuje mnoho dôkazov, že napriek nadobudnutiu účinnosti [smernice 2000/35] oneskorené platby v obchodných transakciách naďalej predstavujú všeobecný problém v rámci EÚ“.

25 — „Podnik“ je v článku 2 ods. 3 definovaný ako „akákoľvek organizácia iná ako orgán verejnej moci, konajúca v rámci svojej nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti, a to aj vtedy, ak je táto činnosť vykonávaná len jednou osobou“.

26 — „Orgán verejnej moci“ je definovaný v článku 2 ods. 2 ako „akýkoľvek verejný obstarávateľ, ako je vymedzený v článku 2 ods. 1 písm. a) smernice [Európskeho parlamentu a Rady] 2004/17/ES [z 31. marca 2004 o koordinácii postupov obstarávania subjektov pôsobiach v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb (Ú. v. EÚ L 134, 2004, s. 1; Mim. vyd. 06/007, s. 19)] a v článku 1 ods. 9 smernice [Európskeho parlamentu a Rady] 2004/18/ES [z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby (Ú. v. EÚ L 134, 2004, s. 114; Mim. vyd. 06/007, s. 132)] bez ohľadu na predmet alebo hodnotu zmluvy“.

27 — Odôvodnenie 23.

28 — Pozri ďalej bod 57 a nasl. nižšie.

29 — Pozri ďalej bod 57 a nasl. nižšie.

30 — Definovaná v článku 2 ods. 7 ako jedna z týchto sadziieb: „a) pre členský štát, ktorého menou je euro: i) buď úroková sadzba uplatňovaná Európskou centrálnou bankou na jej posledné hlavné refinančné operácie, alebo ii) hraničná úroková sadzba vyplývajúca z postupu ponuky s variabilnou sadzbou pre posledné hlavné refinančné operácie Európskej centrálnej banky; b) pre členský štát, ktorého menou nie je euro, rovnocenná sadzba stanovená jeho národnou centrálnou bankou“.

škody. Pri určovaní, či je zmluvná podmienka alebo obchodná praktika značne nevýhodná, sa majú zväžiť všetky okolnosti. V tomto rozsahu sa ochrana poskytnutá veriteľom podľa článku 7 ods. 1 smernice 2011/7, hoci nie je formulovaná rovnako ako v článku 3 ods. 3 smernice 2000/35, významne nelíši od ochrany poskytovanej jeho predchodcom. Odseky 2 a 3 článku 7 však zaviedli významnú dodatočnú ochranu pre veriteľa a stojí za to ich podrobnejšie preskúmať.

57. Po prvé článok 7 ods. 2 stanovuje, že na účely článku 7 ods. 1 sa má zmluvná podmienka alebo obchodná praktika, ktorá vylučuje úrok z omeškania, považovať za značne nevýhodnú. Zatiaľ čo výraz „zmluvná podmienka“ nevyžaduje žiadne vysvetlenie, pojem „obchodná praktika“ ho vyžadovať môže. Tento výraz nie je definovaný v smernici. Zdá sa mi, že sa musí chápať ako niečo, čo má vplyv v čase, keď sa zmluva uzatvára. Tým mám na mysli dojednanie, ktoré síce nie je v zmluve výslovne zaznamenané alebo stanovené, má však záväznú silu medzi stranami, najčastejšie ako dôsledok priebehu rokovaní medzi nimi, alebo z dôvodu úzu a zvyklostí v rámci daného obchodu alebo podnikania. Odráža to celkovú štruktúru a účel príslušnej časti právnej úpravy, ktorým je stanoviť pravidlá hmotnoprávneho účinku zmlúv uzatvorených medzi stranami, ktoré budú zvyčajne disponovať nerovnakou vyjednávacou silou. S cieľom poskytnúť potrebnú ochranu článok 7 ods. 2 stanovuje pravidlá, pokiaľ ide o platbu a dôsledky omeškania s platbou, ktoré by v podstate mali strany začleniť do svojich zmlúv (cukor) a ktoré – ak nie sú začlenené – treba považovať za vedúce k nevymáhateľnosti (alebo v niektorých prípadoch za schopné viesť k nevymáhateľnosti) alebo za vedúce k vzniku nároku na náhradu škody (bič).

58. Som pevne presvedčená o svojom závere, pokiaľ ide o výklad pojmu „obchodná praktika“ na základe odôvodnenia 28 smernice 2011/7, podľa ktorého „táto smernica by mala zakázať zneužívanie zmluvnej slobody na úkor veriteľov. V dôsledku toho možno prípad, keď zmluvná podmienka alebo obchodná praktika týkajúca sa dňa alebo lehoty splatnosti, sadzby úroku z omeškania alebo náhrady nákladov na vymáhanie nie je opodstatnená na základe podmienok stanovených pre dlžníka alebo slúži hlavne na účel zabezpečenia dodatočnej likvidity pre dlžníka na úkor veriteľa, považovať za zneužívanie. Na tento účel a v súlade s akademickým návrhom spoločného referenčného rámca^[31] by sa každá zmluvná podmienka alebo obchodná praktika, ktorá sa značne odchyľuje od dobrých obchodných zvyklostí a je v rozpore s dobrou vierou a poctivým obchodovaním, mala považovať za nespravodlivú pre veriteľa...“. V tejto súvislosti poznamenávam, že spoločný referenčný rámec obsahuje túto definíciu „podmienok zmluvy“: „podmienky zmluvy možno vyvodiť z výslovnej alebo konkludentnej dohody strán, z právnych pravidiel alebo z praktík medzi stranami alebo úzu“.³²

59. Po druhé článok 7 ods. 3 zavádza domnienku, že zmluvná podmienka alebo obchodná praktika, ktorá vylučuje náhradu nákladov na vymáhanie, je značne nevýhodná. V tomto zmysle sa líši od článku 7 ods. 2 v rozsahu, v akom posledné uvedené ustanovenie uvádza, že vylúčenie úroku z omeškania sa „považuje za“ značne nevýhodné. Inými slovami, nemožno o tom diskutovať, zatiaľ čo domnienka v odseku 3 je vyvrátiteľná. Dlžník, ktorý sa usiluje o jej vyvrátenie, bude preto musieť uviesť dôkazy dostačujúce na vyvrátenie prípadných tvrdení o opaku a podložiť svoj názor na vec.

60. Odhliadnuc od tohto bodu, článok 7 ods. 3 treba chápať rovnakým spôsobom ako článok 7 ods. 2.

61. Zatiaľ čo smernica 2011/7 nepochybne zlepšila ochranu poskytovanú veriteľom v súvislosti s oneskorenými platbami, jej celková štruktúra zostáva v podstate podobná štruktúre smernice 2000/35. Ukladá tak členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby sa veriteľom poskytli práva, pokiaľ ide o dátum, od ktorého sa úrok z omeškania stane splatným podľa zmluvy, sadzbu týchto úrokov a náhradu nákladov na vymáhanie. Akýkoľvek pokus dlžníka zaviesť značne nevýhodné podmienky alebo obchodné praktiky do uzatváranej zmluvy môže alebo dokonca bude viesť k tomu, že ustanovenie bude nevymáhateľné alebo vznikne nárok na náhradu škody.

31 — Tento dokument je dostupný na internete na nasledujúcej adrese: http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/dcfr_outline_edition_en.pdf.

32 — Oddiel II. – 9:101.

62. Podľa môjho názoru však v smernici 2011/7 nie je nič, čo by bránilo tomu, aby veriteľ po tom, čo zo zmluvy plnil, sa s dlžníkom platne dohodol na dobrovoľnom dojednaní, na základe ktorého bude mať právo prijať okamžitú platbu istiny dlžnej podľa zmluvy výmenou za vzdanie sa práv, na ktoré by mal inak nárok, pokiaľ ide o oneskorené platby a náhradu nákladov na vymáhanie. Najmä sa mi zdá, že ustanovenia o takomto dojednaní nepredstavujú „zmluvnú podmienku alebo obchodnú praktiku“ na účely článku 7 ods. 1 až 3 uvedenej smernice, ani nie sú – v širšom zmysle – „značne nevýhodné“ z dôvodov, ktoré už boli uvedené v bode 42 vyššie. Pokiaľ ide o uplatnenie tejto smernice na vec samu, pripomienky, ktoré som uviedla v bodoch 43 až 50 vyššie v súvislosti so smernicou 2000/35, sú rovnako relevantné pre smernicu 2011/7.

63. Mala by som dodať, že hoci nemecká vláda súhlasí s tým, že článok 7 ods. 2 a 3 smernice 2011/7 sa neuplatní za okolností, aké sú vo veci samej, tvrdí, že článok 7 ods. 1 bude aj tak relevantný. Toto ustanovenie nie je, inými slovami, časovo obmedzené rovnakým spôsobom ako odseky 2 a 3.

64. Nesúhlasím.

65. Normotvorca použitím výrazu „zmluvná podmienka alebo obchodná praktika“ v každom z odsekov 1, 2 a 3 článku 7 jasne sledoval to, že každé z týchto ustanovení sa uplatní za rovnakých okolností. Odseky 2 a 3 teda predstavujú len prísnejšie ustanovenia, ktoré pokrývajú najmä očividné prípady zneužívania. Uplatňujú sa „na účely odseku 1“. Uplatnenie všetkých troch odsekov z hľadiska časovej pôsobnosti je totožné.

66. Z toho podľa môjho názoru vyplýva, že smernicu 2011/7, a najmä jej článok 7 ods. 2 a 3, treba vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá a) poskytuje veriteľovi právo zapojiť sa do programu, ktorý umožňuje „urýchlené“ zaplatenie istiny dlžnej podľa zmluvy, ak veriteľ plnil svoje zmluvné záväzky, pod podmienkou, že sa vzdá nároku na zaplatenie úrokov z omeškania a na náhradu nákladov na vymáhanie, pričom b) umožňuje veriteľovi odmietnuť zapojiť sa do tohto programu, v dôsledku čoho zostane jeho nárok na úroky aj na náhradu zachovaný, hoci je pravdepodobné, že bude musieť podstatne dlhšie čakať na prijatie platby.

O tretej otázke

67. Keďže vnútroštátny súd kladie tretiu otázku len v prípade kladnej odpovede na prvú a druhú otázku, netreba na ňu odpovedať.

Návrh

68. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy zastávam názor, že Súdny dvor by mal odpovedať na otázky, ktoré položil Juzgado Contencioso-Administrativo No 6, Murcia (Správny súd č. 6, Murcia, Španielsko), v tomto zmysle:

— Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/35/ES z 29. júna 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách, a najmä jej článok 3 ods. 3, a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/7/EÚ zo 16. februára 2011 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách, a najmä jej článok 7 ods. 2 a 3, sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá:

- a) poskytuje veriteľovi právo zapojiť sa do programu, ktorý umožňuje „urýchlené“ zaplatenie istiny dlžnej podľa zmluvy, ak veriteľ plnil svoje zmluvné záväzky, pod podmienkou, že sa vzdá nároku na zaplatenie úrokov z omeškania a na náhradu nákladov na vymáhanie, pričom

b) umožňuje veriteľovi odmietnuť zapojiť sa do tohto programu, v dôsledku čoho zostane jeho nárok na úroky aj na náhradu zachovaný, hoci je pravdepodobné, že bude musieť podstatne dlhšie čakať na prijatie platby.

— Na tretiu otázku položenú vnútroštátnym súdom netreba odpovedať.